

kostnadsförslag låta på statens bekostnad anlägga en båthamn vid Hanö och i nästa års stat för detta ändamål anvisa ett belopp af 111,300 kronor.

Stockholm den 26 januari 1899.

Nils Jönsson.

Häruti instämma:

Sv. Arnoldsson.

L. M. Kruse.

Edv. Svensson.

Nils Svensson.

N:o 144.

Af herr **M. Höjer**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t om ändring af förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning.*

Under de senaste tjugu åren hafva gång på gång, både i Riksdagen och inom Kyrkomötet, förslag blifvit framställda till sådan ändring i nu gällande dissenterlag, att det må lemnas fritt för hvarje svensk undersåte, som fyllt 18 eller 21 år, att utträda ur den svenska statskyrkan utan att behöfva uppgifva något trossamfund, hvartill han ämnar öfvergå. Förslaget väcktes första gången på 1877 års riksdag och motiverades från synpunkten af den svenska statskyrkans eget välförstådda intresse af en bland denna kyrkas mera framstående män. Det har sedermera, utom vid flere kyrkomöten, ånyo blifvit framställt vid riksdagarna 1882, 1883, 1885, 1886, 1891, 1893, 1894, 1896 och 1898. Fem gånger har lagutskottet tillstyrkt

detsamma, och sex gånger har det af Riksdagens Andra Kammare blifvit antaget.

De skäl, som af reformens vänner blifvit anförda för motionens öfverensstämmelse såväl med samvetsfrihetens oafvisliga kraf, som med statens och den svenska statskyrkans egna intressen, hafva så många gånger blifvit upprepade, att de torde vara väl bekanta för de flesta af riksdagens medlemmar; de hafva ej heller af dem, som af naturen äro böjda att underkänna samvetets rätt, blifvit med framgång vederlagda. 1898 års lagutskott, som i denna sak var en annan andes barn än flere af sina föregångare och hvars ultra-hierarkiska majoritet låtit undfalla sig en halft vemodig klagan öfver redan för långt utsträckta medgifvanden, detta höglöfliga lagutskott har visserligen försökt sig på en delvis ny bevisföring, tydligen afsedd att bereda den religiösa frihetens vänner ett afgörande nederlag. Jag misstänker likväl, att de opartiske i lagutskottets framställning skola hellre vitsorda sofismen än logiken. När utskottet, den kyrkliga opportunisten till behag, förklarar, att *samvetstvång* hos oss icke kan förekomma annat än i det enda fall, att statskyrkan ställde — hvad hon icke gör — på sina medlemmar den fordran, att de skulle »i ord och gerning» gifva till känna sin anslutning till hennes *lära*, så innebär detta en ytlighet i uppfattningen, som på alla djupare naturer måste verka i hög grad frånstötande. Samvetstvånget kan för visso framträda under flere former än lagutskottet drömmer om. För den religiöst indifferent äro de obekanta; han kan vara med om ungefär hvad som helst i ceremoni och dogm, och han blir, om han eljest *någorlunda* iakttagert en yttre anständighet, erkänd såsom en mycket värdig medlem af den svenska statskyrkan. Den allvarligt tänkande människan åter känner det just af *samvetsömhet* såsom ett upprörande våld att tvingas t. ex. till en kyrklig vigsel inom en kyrka, hvars hela ordning hon ogillar, och hon finner det vara en kränkning af sin heligaste rätt att *nödgas* officiellt vara något helt annat än hon är i sitt hjerta och till sin öfvertygelse. Den lögn, uti hvilken hon enligt sin uppfattning tvingas att lefva i följd af statens lagar, föder hos henne endast en ökad bitterhet och ett ökad trots och gör henne just icke mycket böjd att erbjuda sig till objekt för statskyrkans, af lagutskottet något öfverskatade »religiösa arbete och omvårdnad». Att *många* sådana människor finnas, säger oss en daglig erfarenhet, och om det äfven funnes blott *en enda*, har staten absolut *ingen* rätt att kränka hennes samvete.

Hvad vidare angår utskottets yttrande, att »statens uppgift såsom statskyrka» är att »sörja för *alla* sina medlemmars religiösa omvårdnad», så äro

dervid tvenne anmärkingar att göra. För det första är det något egendomligt att såsom utskottet *identifiera* staten och statskyrkan i ett land, der tusentals af statens medborgare icke höra statskyrkan till. Och för det andra synes staten, dess bättre, hafva eftergifvit något af sin nyss antydda pligt, då den redan enligt gällande dissenterlag tillåter huru många som helst att flytta utom statskyrkans rämärken, utan att staten eger *någon* garanti, att resenärerna *verkligen* inflytta i det trossamfund, till hvilket de förklarar sig *erna* öfvergå. Jag misstänker icke, utan jag vet, att bland dessa genom en bakväg från statskyrkan utflyttade varit många af lagutskottets hedningar, hvilka således, om man skall ställa sig på utskottets ståndpunkt, lära vara platt uteslutna från »kyrkans religiösa arbete och omvårdnad». Hvad frågan *nu* gäller, är för öfrigt endast att draga en mycket obetydlig konsekvens af redan gällande bestämmelser; att för de bästa och hederligaste såväl kristna som »hedningar», hvilka ej kunna finna sig i kyrkans gemenskap, bereda en *öppen väg* till utträde ur kyrkan, då deras samveten hindra dem att begagna den bakväg, som deras mindre samvetsgranna meningsfränder ej försmå. Den svenska statskyrkan sjelf skulle sannolikt ej må sämre deraf, att den i detta fall gifve sanningen sin rätt.

På grund af hvad jag sålunda anfört och med hänvisning till hvad förut till reformens förmån blifvit inom Riksdagen yttradt, får jag härmed hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af förordningen den 31 oktober 1873, angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning, att det må lemnas fritt för hvarje svensk medborgare, som fyllt 21 år, att utträda ur den svenska statskyrkan, utan att behöfva uppgifva något trossamfund, hvartill han ämnar öfvergå.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1899.

Magnus Höjer.